

Diaconaal beleid maken

SITUERING

Visies, doelstellingen en opdrachten formuleren is belangrijk om diaconie een structurele plaats in de geloofsgemeenschap te geven. Vaak wordt vergeten om voordat je allerlei diaconale activiteiten gaat doen eerst eens stil te staan bij het waarom en hoe van de diaconale activiteiten. Het gaat er uiteraard niet om een lijvig boekwerk te maken dat vervolgens in een la belandt. Het maken van een werkplan oftewel het formuleren van opdrachten is zeker zo belangrijk.

Luisterend Dienen is een diaconaal programma, dat zich richt op gemeenten en diaconieën die zich rekenen tot de richting van de Gereformeerde Bond binnen de Protestantse Kerk in Nederland en is ontstaan in 1991. Luisterend Dienen is een programma van Kerkinactie. Het ondersteunt allerlei projecten over de hele wereld, maar ook diakenen in Nederland door tips en educatie beschikbaar te stellen. De bijlage komt van hun website. Dit merkt u onder andere vanwege de woorden die zijn geschreven voor een protestantse doelgroep.

Het materiaal komt het meest tot recht wanneer u dit in een groep behandelt. Het is bondig en logisch van opzet. De vragen zijn goed te begrijpen, het vraagt enige taalvaardigheid maar is voor de meeste mensen is dit materiaal zeker geschikt.

OPZET

1. Lees de bijlage en beantwoord stap voor stap de vragen onder de punten 1 t/m 6.

BIJLAGE

Diaconaal beleid maken

Wat is een beleidsplan?

Een beleidsplan is een hulpmiddel om over het doel en de praktijk van het diaconale werk in gesprek te zijn en erover na te denken. Het belangrijkste van het beleidsplan is dan ook de totstandkoming daarvan. Gezamenlijk denk je na over de diaconale opdracht en de manier waarop je je diaconale werk wilt vormgeven. Het gaat dus bij een beleidsplan om bezinning en om afspraken naar aanleiding van de bezinning.

Waarom een beleidsplan?

1. Verdieping en bemoediging van de diakenen
2. Het lokaliseert witte vlekken binnen het diaconale werk
3. Het geeft rust (niet alles hoeft, niet alles hoeft nu)
4. Mogelijkheid om even stil te staan, te evalueren en vooruit te kijken
5. Bestaande activiteiten doorlichten
6. Doelbepaling
7. Vastleggen van wat er gebeurt / moet gebeuren
8. Voorlichting aan de gemeente
9. Inschakelen van de gemeente
10. Continuïteit van het diaconale werk
11. Een beleidsplan helpt bij het maken van de begroting

Hoe maak je een beleidsplan?

Bij het opstellen van een beleidsplan is het goed zich te realiseren welke zaken men aan de orde wil laten komen en welke aspecten daarin nader uitgewerkt dienen te worden. Bij het praten over de inhoud van het toekomstige beleidsplan, kan men zich laten leiden door de onderstaande vragen, die bedoeld zijn als richtinggevende fasen.

1. Wat verstaan wij onder diaconaat? (visieomschrijving).
2. Wat doen we al? (inventariseren en evalueren van bestaande activiteiten).
3. Welke diaconale aspecten ontbreken er? (witte vlekken).
4. Het maken van keuzen (volgorde aangeven).
5. Welke mogelijkheden liggen er in de gemeente?
6. Het opstellen van een werkplan.

1. Wat verstaan we onder diaconaat?

Hierbij gaat het om een visieontwikkeling en kunt u zich de vraag stellen: wat verstaan wij als diaconie onder diaconaat, de diaconale opdracht en gemeentediaconaat. Na gezamenlijk gesprek hierover probeert u op papier te zetten, wat u al pratend het meest belangrijk vindt.

2. Wat doen we al?

De bedoeling is om op een rijtje te zetten waar u als diaconie al mee bezig bent. U kunt dit onder andere doen door middel van de volgende vragen:

- waarom doen we die?
- Is het wel een diaconale taak? Zo ja, waarom?
- Worden gemeenteleden erbij betrokken? Zo ja, op welke wijze.

Bij uw inventarisatie kunt u bijvoorbeeld denken aan de volgende rubrieken:

- diaconaal werk in de eigen gemeente;
- diaconaat ten behoeve van de samenleving / regio;
- diaconaat wereldwijd;
- verhoudingen met betrekking tot besteding.

3. Welke diaconale aspecten ontbreken er?

Gaat u met elkaar eens na, aan welke diaconale aandachtsvelden of activiteiten er weinig of geen aandacht wordt besteed. Met andere woorden, waar liggen nog 'witte vlekken', waaraan eigenlijk toch aandacht geschonken zou moeten / kunnen worden, maar waarvan u niet precies weet hoe deze aan te pakken.

Een mogelijkheid om hier achter komen is om te gaan praten met sleutelfiguren, zoals een maatschappelijk werker, jeugdwerker, predikant, ouderling of een andere persoon of instantie die zich bezighoudt met mensen in probleemsituaties. Na deze inventarisatie kunt u deze gegevens 'in kaart brengen', dit geeft een duidelijk overzicht, maar ook inzicht in eventuele 'witte vlekken'.

4. Het maken van keuzen en een volgorde vaststellen

Nu gaat het erom keuzen te maken, want alles kan niet tegelijk! Met andere woorden, u dient prioriteiten te stellen, voor nu en de nabije toekomst. U zou daarbij kunnen denken aan:

- Steeds terugkerende zaken: ondersteuningsaanvragen, publiciteit, opstellen van begrotingen, e.d.
- Activiteiten op korte termijn: in het komende jaar zou u aandacht willen schenken aan een nieuwe diaconale activiteit.
- De witte vlekken zouden daarbij een indicatie voor u kunnen zijn (bijvoorbeeld het instellen van een bepaalde werkgroep, zoals voor werelddiaconaat of baanloosheid enz.).
- Aandacht voor zaken op langere termijn: ook hier zou u kunnen nagaan of bepaalde ontbrekende diaconale aspecten / activiteiten ingevuld zouden kunnen worden.
- Opstellen van een financiële paragraaf: financiële beleidsvoornemens kunnen hier aan de orde komen. Tevens criteria ten behoeve van financiële ondersteuning, verhouding pastoraat en diaconaat, aantal collecten, omgaan met bezit, vaststellen bestedingspercentages onder ander ... % werelddiaconaat, ...% binnenlands diaconaat; ... % eigen gemeente. (U kunt dit toetsen aan fase 2).

5. Welke mogelijkheden liggen er in de gemeente?

In ordinantie 14, waar gesproken wordt over het diaconaat, staat onder andere dat 'de gemeente in al haar leden geroepen is tot de dienst der barmhartigheid'. Dat betekent dus, dat het kader groter is dan de kleine kring van diakenen of kerkenraadsleden. Diakenen mogen daarom een beroep doen op gemeenteleden en ze betrekken bij bepaalde diaconale activiteiten.

In de gemeente zijn vaak heel wat mensen die al wat doen, maar ook mensen die op grond van veel ervaring, of een bepaalde deskundigheid, ingeschakeld zouden kunnen worden. Hoe gericht ze gevraagd worden, des te beter lukt dit. Gaat u in het gesprek over dit onderdeel eens na, waarvoor u – mede in verband met eventuele nieuwe activiteiten – gemeenteleden nodig heeft en wie u voor wat zou kunnen / willen vragen (misschien weten ouderlingen en predikant u op dit punt nader te informeren).

6. Het opstellen van een werkplan

Als u alleen een beleidsplan maakt, is het gevaar aanwezig en voor de hand liggend, dat het geschrevene in de kast verdwijnt en er niet meer naar om gezien wordt. Met een beleidsplan alleen kan in de praktijk niet gewerkt worden. Daarom zullen in deze slotfase de eerder gemaakte beleidskeuzen (zie vierde fase omschrijving) en gestelde prioriteiten omgezet dienen te worden in concrete activiteiten en voornemens handen en voeten krijgen.

De afwerking

- Het geheel van hetgeen in de verschillende fasen door u is besproken en schriftelijk vastgelegd (in notulen) dient nu verwerkt te worden tot een geheel (bijvoorbeeld in brochurevorm).
- Laten enkelen van u zich daarmee bezig houden, door de schriftelijke verslagen van het besprokene zo te omschrijven dat het een leesbaar geheel wordt.
- Dit kan dan in concept op een diaconievergadering doorgenomen en definitief vastgesteld worden.
- Het definitieve plan kan dan aan de kerkenraad aangeboden worden, met het verzoek dit te bespreken tijdens een kerkenraadsvergadering
 - Op die wijze worden alle kerkenraadsleden nader geïnformeerd over het diaconale werk in uw gemeente. Tevens is het een middel om een bezinning omtrent het diaconaat in het algemeen te doen plaatsvinden.
 - Binnen het college van diakenen zal het opgestelde plan dienst gaan doen als een soort 'draaiboek' voor het diaconale handelen in de gemeente.
 - Het zal regelmatig aan de orde dienen te komen in uw vergaderingen, om te zien, wat er gedaan of nieuw aangepakt zal moeten gaan worden. Eens per jaar zal aan de hand van gestelde prioriteiten besproken dienen te worden, of bepaalde zaken / activiteiten in dat jaar nadere aandacht moeten krijgen en welke gemeenteleden daarvoor gezocht en gevraagd moeten worden.
 - Uw beleids- / werkplan zou ook op andere manieren gebruikt kunnen worden. Daarbij valt te denken aan:
 - Gemeenteavond: waarop het met gemeenteleden besproken kan worden waardoor het diaconaat eens extra aandacht krijgt;
 - Groothuisbezoek, huiscontactavonden:
 - Of om tijdens een dergelijke avond te bespreken;
 - Of om het uit te delen.
 - Kerkblad: als voorlichting aan de gemeente, kunnen bepaalde gedeelten van het beleidsplan in korte artikeltjes verwerkt worden voor het kerkblad.

Samenvatting van 'Diaconaal beleid maken'

Voor verdere vragen en/of begeleiding kunnen diakenen en andere gemeenteleden altijd een beroep doen op het Protestants Dienstencentrum (PDC) in hun regio. Kijk voor meer informatie op www.pkn.nl of www.luisterenddiensten.nl.